

Дело C-525/23 [Accra]ⁱ**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

14 август 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Fővárosi Törvényszék (Будапешенски градски съд, Унгария)

Дата на акта за преюдициално запитване:

26 юни 2023 г.

Жалбоподател:

OS

Ответник:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (Национална главна дирекция „Имиграционна полиция“, Унгария)

Предмет на главното производство

Съдебна жалба, с която се оспорва решение във връзка с режима на чужденците

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Пребиваване на гражданин на трета държава — Доказателство за наличието на достатъчно средства за покриване на разходите за издръжка — Изискване да се докаже изпълнението на условия, които са допълнителни спрямо установените в правото на Съюза и не са предвидени в нормативни разпоредби, а са въведени с практиката на върховния съдебен орган на съответната държава членка — Право на гражданина на трета държава,

ⁱ Наименованието на делото е фиктивно. Същото не съответства на имената на нито една от страните в производството.

произтичащо от правото на ефективни правни средства за защита, да бъде предварително и изрично предупреден за такива допълнителни условия

Член 267ДФЕС

Преюдициалните въпроси

- 1) Предвид целите, определени в съображения 2 и 41, член 1, буква а) и член 4, параграф 1 от [Директива (ЕС) 2016/801], съвместима ли е със свободата на преценка на държавите членки, предоставена с член 7, параграф 1, буква д) от тази директива, практика на държава членка, съгласно която, за да се приеме, че заявителят, гражданин на трета държава, който възнамерява да участва в доброволческа дейност, разполага със средства за издръжка — след като е доказал, че негов роднина, който не се счита за член на семейството, може да предостави и предоставя от своя законно придобит доход чрез редовни преводи необходимите средства за издръжка, които са достатъчни за издръжката на заявителя и за неговото връщане — се изисква като допълнително условие този заявител да уточни дали получената сума представлява доход или имущество и освен това да докаже с документи правното основание за получаването на този доход или имущество и това че може окончателно и неограничено да се разпорежда със средствата или с имуществото като със свои?
- 2) С оглед на принципа на предимство на правото на Съюза, на принципа на справедливо третиране по член 79ДФЕС, на принципа на свободно пребиваване, прогласен в член 45 от Хартата [на основните права на Европейския съюз], на правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, признато в член 47 от Хартата, както и с оглед на съображения 54 и 61 от [Директива 2016/801], и по-специално на принципа на правна сигурност, от значение ли е за отговора на първия преюдициален въпрос обстоятелството, че като цяло националната правна уредба, която урежда разрешенията за пребиваване, не предвижда посочените в първия преюдициален въпрос условия, съответно такива условия са въведени не от законодателя, а при прилагането на правото от върховния съдебен орган на държавата членка, което следва да служи като задължителна съдебна практика?
- 3) Предвид обстоятелството, че при прилагането на националното право с цел да се констатира наличието на достатъчно средства за издръжка са необходими също и декларацията и документите във връзка с посочените по-горе изискуеми условия, трябва ли в разглеждания случай член 7, параграф 1, буква д) от [Директива 2016/801] — с оглед на установеното в член 79ДФЕС задължение за справедливо третиране, на правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, признато в член 47 от Хартата, на

изискването за правна сигурност, споменато в съображение 2 от Директива 2016/801, и на посоченото в съображения 41 и 42 от тази директива по отношение на процесуалните гаранции — да се тълкува в смисъл, че съвместима с правната уредба е само практика на държава членка, съгласно която от заявителя се изисква, след като бъде предупреден за съответните правни последици, да декларира и докаже по непротиворечив и последователен начин изпълнението на счетените за необходими допълнителни условия, а заявлението за разрешение за пребиваване може да бъде отхвърлено поради недоказване на изпълнението на въведените със съдебната практика условия, единствено ако съответно са спазени правата на заинтересованото лице и процесуалните гаранции?

Цитирани разпоредби от правото на Съюза

- Член 79 ДФЕС
- Директива 2004/114/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 година относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование, ученически обмен, безвъзмездно обучение или доброволческа дейност (ОВ L 375, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7 стр. 94) (вече не е в сила): членове 6 и 7
- Директива (ЕС) 2016/801 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“: съображения 2, 20, 21, 41, 42, 54 и 61, както и член 1, буква а), член 2, параграф 1 и член 7, параграф 1
- Харта на основните права на Европейския съюз: членове 45 и 47.

Цитирани разпоредби от националното право

- A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (Закон II от 2007 г. за влизането и пребиваването на граждани на трети страни): член 2, буква d), член 13, параграф 1, буква f) и член 87, параграф 1

От цитираните разпоредби член 2, буква d) определя кои роднини се считат за членове на семейството на гражданина на трета държава за целите на този закон. Член 13 урежда престоя с продължителност над 90 дни в рамките на сто и осемдесет дни. Съгласно член 13, параграф 1, буква f) гражданите на трети страни могат да пребивават за посочения период на територията на Унгария, ако по време на целия си престой

разполагат с достатъчно средства за покриване на разходите за издръжка и настаняване, включително разходите за връщане.

- A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. Rendelet (Постановление 114/2007 от 24 май 2007 г. на Министерски съвет за прилагане на Закон II от 2007 г. за влизането и пребиваването на граждани на трети страни: член 29, параграфи 5 и 6

Съгласно тези разпоредби гражданин на трета страна разполага с необходимите финансови средства за престоя си в Унгария, ако той самият или член от неговото семейство може със законно придобити и притежавани доходи или имущество да поеме разходите за издръжка, настаняване и връщане, а при необходимост и за медицинска помощ. В посоченият член са изброени и начините за доказване на наличието на средства за издръжка.

- A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Закон CXVII от 1995 г. за данъка върху доходите на физическите лица): член 4, параграфи 1 и 2

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Жалбоподателят в главното производство е гражданин на трета страна, който притежава валидно разрешение за пребиваване в Унгария до 30 юни 2020 г. с цел следване. На 5 юни 2020 г. той подава заявление за подновяване на това разрешение за пребиваване с цел участие в доброволческа дейност в Mahatma Gandhi Emberi Jogi Egyesület (Сдружение в подкрепа на правата на човека Mahatma Gandhi; наричано по-нататък „сдружението“).
- 2 Жалбоподателят е възнамерявал да осигури издръжката си по време на доброволческата дейност в Унгария с помощта на своя чичо, който е британски гражданин. Жалбоподателят е приложил към заявлението за подновяване на разрешението за пребиваване договора със сдружението, извлечение от банковата сметка на негово име с движенията по нея за шест месеца, декларация за ангажимент от неговия чичо и документи, доказващи доходите на последния.
- 3 Компетентният полицейски орган по въпросите на чужденците отхвърля заявлението за подновяване на разрешението за пребиваване и разпорежда извеждането на жалбоподателя от територията на Съюза. Съгласно мотивите на решението на този орган, доколкото чичото на жалбоподателя не се счита за член на неговото семейство по смисъла на посочените по-горе разпоредби от унгарското право, същият не може да покрива разходите за издръжка на жалбоподателя в Унгария, поради което представените със заявлението доказателства не могат да бъдат взети предвид.

- 4 Жалбоподателят обжалва това отхвърлително решение пред ответника, който го потвърждава с мотива, че лицето, което се е ангажирало с издръжката на жалбоподателя, не се счита за член на неговото семейство, поради което не може да поеме разходите за издръжката му в Унгария.
- 5 Жалбоподателят обжалва решението на ответника пред запитващата юрисдикция Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд, Унгария). С решението си посочената юрисдикция отменя решенията на ответника и на компетентния орган, като разпорежда на последния да проведе повторно производство.
- 6 Това решение е отменено от Kúria (Върховен съд, Унгария), който връща делото на Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) за ново разглеждане и произнасяне. В рамките на новото производство запитващата юрисдикция отправя до Съда три преюдициални въпроса.

Основни твърдения на страните в главното производство

- 7 В административната си жалба срещу решението на компетентния орган жалбоподателят твърди, че макар действително да не е член на семейството, чичо му е щял да му предостави финансовата помощ по силата на договор за заем и че жалбоподателят е щял да се настани в Унгария в студентско общежитие. Към жалбата е приложена декларация, с която чичото на жалбоподателя поема ангажимент да му предоставя за срока на доброволческата дейност 200 000 унгарски форинта (HUF) (около 520 евро) месечно чрез превод в банка или други институции.
- 8 В съдебната жалба срещу отхвърлителното решение на ответника жалбоподателят упреква последния, че е преценил представените от него доказателства единствено през призмата, че чичо му не е член на семейството му и поради това не е можел да се ангажира с неговата издръжка, както и че в крайна сметка жалбоподателят не е имал осигурени средствата за издръжка за престоя си в Унгария. Жалбоподателят посочва, че неговият чичо е щял да му предоставя помощта не под формата на издръжка, а като дарение, поради което е щял да има осигурени собствени средства за съществуване.
- 9 В отговора на съдебната жалба ответникът твърди, че в декларацията на чичото на жалбоподателя не е посочено правното основание за престацията, поради което последната не би могла да бъде счтена за дарение. Ответникът допълва, че съгласно посочената по-горе унгарска правна уредба разходите за издръжка трябва да бъдат осигурени от законно придобит доход или имущество. В това отношение правното основание за придобиването на дохода или имуществото било без значение, поради което същото не послужило като мотив за отхвърляне на жалбата на жалбоподателя.

Становища на съдилищата при първоначалното разглеждане на спора по главното производство

- 10 Що се отнася до законно придобития доход или имущество, Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) изхожда от дефиницията на понятието „доход“, съдържаща се в Закон CXVII от 1995 г. за данъка върху доходите на физическите лица. При дефинирането на това понятие не се прави разлика в зависимост от източника на дохода. Понятието „доход“ обхваща не само приходите от заплата по трудово правоотношение, но и приходите, получени на всяко друго основание в контекста на каквото и да било правоотношение. Така, понятието „доход“ обхваща и средствата, които жалбоподателят получава от своя чичо като физическо лице. В това отношение е ирелевантно на какво правно основание чичото на жалбоподателя предоставя помощта. Ето защо според Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) ответникът е действал незаконосъобразно, преценявайки получавания от жалбоподателя доход единствено от гледна точка на това дали същият е предоставен от член на неговото семейство. Вместо това е следвало да се провери дали доходът на жалбоподателя е бил регулярен, като за целта му бъде поискано да представи необходимите доказателства.
- 11 Противно на възприетото от Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд), Kúria (Върховен съд) постановява, че съдържанието на понятието „доход“ не трябва да се извежда от разпоредбите на Закона за данъка върху доходите на физическите лица. Всъщност, трябва да се провери дали изявленията на жалбоподателя са непротиворечиви и последователни и освен това дали същите се подкрепят по несъмнен начин от представените документи. В случая обаче чичото на жалбоподателя не е декларирал на какво правно основание възнамерява да му предоставя 200 000 HUF месечно. Самият жалбоподател си противоречи в своите изявления в това отношение: докато в административната си жалба твърди, че получава тази сума като заем, в съдебната си жалба сочи, че я получава като дарение. Това е подкопало доверието в жалбоподателя и достоверността на неговите изявления.
- 12 Според Kúria (Върховен съд), Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) погрешно е счел за ирелевантно правното основание за получаване на дохода. Напротив, това основание е от изключително значение, тъй като позволява да се прецени дали жалбоподателят може да се разпореджа окончателно със съответните средства като със свои. Ето защо жалбоподателят е трябвало ясно да посочи дали счита предоставената му от неговия чичо сума като доход или като имущество. Той е следвало да докаже с документи на какво правно основание е получил тази парична сума, както и че може да се разпореджа с нея като със собствена, окончателно и неограничено. Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) трябва да изясни тези аспекти в рамките на новото производство.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 13 Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) изпитва съмнения дали установените от Kúria (Върховен съд) условия, чието изпълнение жалбоподателят трябва да докаже, са съвместими с разпоредбите на Директива 2016/801 и дали в случая са напълно спазени изискванията на справедливия съдебен процес.
- 14 Що се отнася до необходимостта да се отправи преюдициално запитване до Съда, Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) счита, на първо място, че преюдициалните въпроси, които поставя, са свързани с правото на Съюза. Всъщност унгарската правна уредба, която транспонира Директива 2016/801, трябва да е съобразена с тази директива, както и с установената във връзка с прилагането ѝ съдебна практика. Въпросът дали практиката на Kúria (Върховен съд) е съвместима с член 7, параграф 1, буква д) от Директива 2016/801 при всички положения е от значение за решаването на спора по същество. На второ място, Съдът все още не е тълкувал относимите разпоредби от Директива 2016/801 в контекста на преюдициалните въпроси, поставени от Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд). На трето място, доколкото възприетото от Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) и от Kúria (Върховен съд) тълкуване на правото съществено се различава, отговорът на преюдициалните въпроси не може да се счита за очевиден.
- 15 Що се отнася до първия преюдициален въпрос, Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) изхожда от предпоставката, че по отношение на средствата за издръжка Kúria (Върховен съд) изисква проверка на изпълнението на допълнителни условия, които не са предвидени нито в Директива 2016/801, нито в транспониращата я унгарска правна уредба. Няма съмнение, че когато разрешават влизането и пребиваването на граждани на трети държави, държавите членки могат да проверяват наличието на необходимите средства за издръжка съобразно собствената си вътрешна правна уредба. Според Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) това обаче не означава, че държавите членки могат да допълват съдържанието на член 7, параграф 1, буква д) от Директива 2016/801 с допълнителни критерии за преценка.
- 16 Според Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) съществуват съмнения дали установените от Kúria (Върховен съд) допълнителни условия действително са относими във връзка с посочената разпоредба от Директивата. Спорно е има ли значение обстоятелството дали жалбоподателят получава от чичо си съответната сума като заем или като дарение и дали трябва да върне същата или тя остава окончателно на негово разположение. В случая е установено, че чичото на жалбоподателя е платежоспособен и че доходът му е законен. Освен това чичото на жалбоподателя е предоставил декларация, в която изрично е посочил целта на помощта, и по-конкретно, че въпросната сума е предназначена за

издръжката на жалбоподателя по време на участието му в доброволческата дейност. Въз основа на горното Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) приема като достатъчно доказателство за наличието на средства за издръжка обстоятелството, че сумата е постъпвала по банкова сметка на разположение единствено на жалбоподателя и че същият е теглил тази сума от посочената сметка.

- 17 Директива 2016/801 има за цел, чрез опростяване и уеднаквяване на действащите по-рано разпоредби, да установи в един-единствен правен акт условията, при които гражданите на трети държави могат да влизат на територията на държавите членки за период над месеца с цел участие в доброволческа дейност. Директивата има за цел и да насърчи мобилността на съответните лица. Възниква въпросът дали въвеждането от Kúria (Върховен съд) на допълнителни условия във връзка с влизането и пребиваването, извън общите условия, предвидени в член 7, параграф 1, буква д) от Директива 2016/801, е съвместимо с тези цели.
- 18 Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) се позовава на решение от 10 септември 2014 г., Ben Alaya, C-491/13, EU:C:2014:2187, т. 33 и 34, което се отнася до все още действащата по това време Директива 2004/114. Членове 6 и 7 от тази предходна директива определят условията за приемане на граждани на трети страни с цел следване. По отношение на тези условия Съдът е постановил, че свободата на действие, с която разполагат националните органи, се отнася единствено до условията, предвидени в членове 6 и 7 от тази директива, и във връзка с това до оценката на фактите, които са от значение, за да се определи дали условията, установени в нея, са изпълнени. Съдът е постановил също, че установяването от държавите членки и на други условия за приемане е равнозначно на тяхното утежняване, което би било в противоречие с преследваната с Директива 2004/114 цел.
- 19 Доколкото приложимите за студентите условия за наличие на средства за издръжка, съдържащи се в Директива 2004/114, са еднакви с тези по член 7, параграф 1, буква д) от Директива 2016//801, в частност що се отнася до участието в доброволчески дейности, Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) също счита посоченото решение на Съда за относимо в разглеждания случай.
- 20 Ето защо възниква съмнението дали когато националните органи проверяват наличието на средства за издръжка, свободата на действие, с която разполагат, обхваща единствено условията, предвидени в член 7, параграф 1, буква д) от Директива 2016/801, или тези органи имат право да установяват допълнителни критерии за преценка дали посочените условия са изпълнени. В този смисъл, въпросът е дали от жалбоподателя може да се изисква да представи декларация, която да съответства на декларацията на предоставящото помощта лице относно правното основание за

придобиването на средствата за издръжка, както и документи за правото му да разпорежда с тези средства окончателно и неограничено?

- 21 Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) поставя втория си преюдициален въпрос в случай, че Съдът приеме, че свободата на действие на държавите членки включва установяването на посочените по-горе допълнителни условия. В това отношение Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) се пита дали е от значение обстоятелството, че тези допълнителни условия не са нормативно установени, а са въведени с практиката на върховния съдебен орган на съответната държава членка, чиито решения са задължителни за по-долните инстанции.
- 22 Третият преюдициален въпрос на Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) се отнася до изискването за справедлив съдебен процес и до процесуалните гаранции. Всъщност Kúria (Върховен съд) е установил съответните допълнителни условия, преценявайки наличните доказателства единствено през призмата на въведените от него критерии, без да поиска от жалбоподателя повече информация или да му даде възможност да представи доказателства във връзка с тези критерии. В това отношение Fővárosi Törvényszék (Будапещенски градски съд) иска да се изясни дали е в съответствие с изискванията на справедливия съдебен процес обстоятелството, че Kúria (Върховен съд) разпорежда да се провери изпълнението на въпросните допълнителни условия, въпреки че в административното производство жалбоподателят не е бил предупреден за такива условия, нито са му поискани декларации или документи в тази връзка.